Ч. 116 — Субота 27 мая (8 червня) 1895. — Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за вложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Спільні Делеґациї.

Вчера в полудне зібрали ся спільні Делеґациї для нарад над спільними справами державн, а по полудни відбуло ся перше засіданє австрийскої Делеґациї. О скілько доси видко засіданя спільних Делеґаций проминуть зовсім спокійно і обмежать ся лиш на предметовім залагодженю дотичних справ. Буджет спільних видатків на 1896 р. предложено вже на вчерашнім засіданю. Мабуть найцікавійшим із всіх засідань спільних Делеґаций буде то, на котрім новий міністер для справ заграничних ґр. Голуховский виступить з поясненями; здаєсь що наступить то дня 11. с. м.

На вчерашнім першім засіданю австрийскої Делеґациї вибрано кн. Фердинанда Лобковича президентом а пос. Залеского віцепрезидентом Делеґациї. Кн. Лобкович виголосив тогди промову, в котрій зазначив що старанє о піддержку і скріпленє збройної сили Монархії належало завсїгди до патриотичної традициї. При тім признано, що сама адміністрация войскова має завсїгди перед очима надто велике напруженє сили податкової і уміє удержати міру в своїх жаданях. Президент присьвятив відтак глубоко відчуту теплу згадку пок. Архікн. Альбрехтови та підніс его заслуги а Делеґация через повстанє зазначила своє сочувство і казала то записати до протоколу. Президент згадав відтак про зміну в міністерстві справ заграничних і висказав признанє бувшому міністрови ґр. Кальнокому, котрому кождий патриот мусить бути вдячний за удержанє мира. Наконець повитав президент нового міністра ґр. Голуховского і підніс трикратний оклик в честь Є. Вел. Цїсаря. — Віцепрезидент Залеский подякував за свій вибір і просив о підпору. — Секретарями вибрано Льорбера, Клярого, Опенгаймера і Ебенгоха, а наконець предложив міністер справ заграничних спільний буджет.

Зараз по засіданю уконституовала ся комісия буджетова вибравши Руса предсїдателем, а ґр. Баденїого віцепредсїдателем. Реферати розділено в слїдуючий спосіб: Звичайні видатки на войско — ґр. Баденї; надзвичайні — Поповский; маринарка — Рус; краї окуповані — Зіс; спільні фінанси і мито — Лупул; найвисший трибунал обрахунковий — Хшановский; замкнене рахунків — Чедік. Референтів попрошено, щоби виготовили свої реферати до 16 с. м.

Угорска Делеґация вибрала своїм президентом Алядара Андрашого, а віцепрезидентом Кольомана Селя. Президент угорскої Делеґациї присьвятив так само посмертну згадку пок. Архікн. Альбрехтови і згадав про уступленє ґр. Кальнокого, а при сїй нагоді висказав надію, що новий міністер ґр. Голуховский буде успішно придержувати ся такої самої політики як і его попередник.

Реформа виборча.

Що буде з реформою виборчою? — Ото питанє, яке тепер займає найбільше всїляких політиків в нашій монархії. Проєкт реформи виборчої вже єсть, опозиция против него єсть також. Правительство і часть коалїциї єсть за проєктом, друга часть коалїциї домагає ся що найменше всїляких змін в проєкті; голоси в праєї суть дуже поділені. Отже що стане ся з тим проєктом? Поки що не можна на то ніяк відповісти. То здаєсь лиш бути певною річию, що правительство стоїть кріпко за виготовленим проєктом, але заким би він прийшов під нараду, хоче, щоби насамперед була ухвалена реформа податкова. Що відтак стане ся, то побачимо.

На оногдашнім засіданю комісиї для реформи виборчої предложив пос. Рутовский справозданє підкомітету а відтак промовив президент міністрів кн. Віндішґрец і сказав: Позваляю собі припоручити як найусильнійше проєкт підкомітету до принятя. Сим разом єсть дїйстна ріжниця межи первістним а теперішним станом робіт комісиї, бо тепер єсть вже позитивно виготовлене внесенє. Висказую тут членам підкомітету щиру подяку за ревну їх дїяльність. Що до становища правительства, то оно буде боронити проєкт підкомітету, вийшовший за згодою правительства, так само як коли-б ходило о правительственне предложенє. Виимку становить лиш признанє якогось числа послів клясї робітничій, правительство однакож не буде противити ся незначному збільшеню числа мандатів.

Пос. Брзорад назвав внесенє підкомітету „білянсом збанкрутованого купця“, котрий треба би предложити не комісиї для реформи виборчої, але перед карний трибунал народу. Бесїдник вносив, щоби над внесенєм підкомітету перейти до порядку дневного. — Пос. Лупул вносив, щоби відступлено від проєктованого розділу маючих утворити ся курий на катеґорию, а коли-б більшість комісиї заявила ся за удержанем того розділу, то щоби він був лиш в більших краях коронних, де число управнених до голосованя з кругів робітничих ви…

5)

Землетрясенє і его причини.

(Дальше.)

Иньші цікаві приміри вирового землетрясеня суть слїдуючі: Підчас землетрясеня в Ріобамба в полудневo-американьскій републицї дня 4 лютого 1797 р. повикручувало цїлі плянтациї дерев, котрі перед тим були простими рядами позасаджувані, а поля що були засїяні ріжнородним збіжем, повсувало одні в другі. Коли опісля Гумбольдт здоймав плян з розваленого міста, показано єму місце, де з одної хати викинуло всї меблї і підкинуло під другу, котра присипала їх своїм румовищем. Підчас землетрясеня у Вальпараїзо дня 19 падолиста 1822 р. обернуло кілька домів, а пізнїйше знайдено три пальми, що росли побіч себе, котрі сплели ся разом. Се чей найлїпший доказ, що якась сила нагло скрутила деревами. Підчас землетрясеня в Белюно в 1873 р. обернуло на вежи тамошної церкви бронзового ангела, високого на 5 метрів. Подібне спостереженє зроблено також в Загребі 1880 р. де на кладовищи землетрясенє пообертало хрести і нагробні памятники.

Із всіх тих і подібних їм примірів можна би судити, що єсть ще й третий рід землетрясень — вироватий. Так однакож не єсть. Коли б такі предмети як н. пр. стовпи камінні, статуи і т. п. знаходили ся на самім верхосередку землетрясеня, то кождий сильний удар зпід споду мусів би їх розвалити. Тимчасом землетрясенє иноді лиш їх обертає. Яким способом може то дїяти ся, поучить слїдуючий примір, який подав Лясаль. Він каже так: Коли поставити на стіл гранковатий кльоцик дерева, в котрім єсть вбита голка, але не в самій его серединї, і притиснути его так, щоби голка влїзла в стіл, то вистане вже само ударенє з боку в стіл, щобы той кльоцик обернув ся. Отже підземні удари, що підчас землетрясеня обертають деякі предмети, не бють в них саме зпід споду але більше з боку і тогди обертають ними; сам удар підземний не мусить ще іти вирувато хоч обертає предмети на поверхни землї.

Всї доси наведені приміри землетрясень показують нам лиш то одно, що сила котра порушає землю іде звідкись зпід споду. Що єї там викликує, поки що ще не знаємо. Річ легко понятна, що ще до недавна був той погляд, що причиною землетрясень суть вибухи вульканічні. За тим промавляло богато обставин. Передовсім єсть фактом, що майже при кождім вибуху вульканічнім дає ся чути й більше або менше сильне землетрясенє, котре викликує мало що не такі самі з'явища, як і то землетрясенє, в котрім бодай на поверхни землї не слїдно якоїсь звязи з вульканами. Підчас вибуху гори Етни на Сицилії, дня 2 вересня 1852 р., чули італїяньскій ученій Джемелляро і его провідник, що були під ту пору в тій прірві сеї гори, що тепер творить великий яр, званий Вальдель Бове, як земля виразно під ними так трясла ся, мов би на ній творили ся филї як на водї, а они оба дістали від того трясеня морскої хороби. Коли в червню 1831 р. один анґлїйский корабель перепливав помежи островом Пантелярією а Сицилією, почув як нараз в однім місци стало кораблем дуже підкидати в гору. Дня 8 липня переїздив попри то саме місце італїяньский корабель, а капітан того корабля побачив, як на мори зробила ся була з води гора може на яких 60 стіп висока. Може з 10 мінут била там так вода в гору, а відтак опала, а з під води показав ся густий дим і розніс ся страшенний гуркіт. Дня 10 липня було видко як з води підоймав ся стовп диму, котрий в ночи сьвітив ся. Аж наконець з початком серпня добачено в тім самім місци новий малий остров. Тут отже були зразу зовсім такі самі з'явища як підчас самого землетрясеня: чути було удари і гуркіт, вода підносила ся в гору і опадала і як би не то що пізнїйше показав ся дим і зробив ся остров, був би ніхто й не погадав, що то був вибух підводного вулькану. Новий остров названо Фердинандеа і Анґлїйці взяли его зараз в своє посїданє. Але не довго ним тїшили ся, бо він під конець року щез зовсім і в тім місци остала ся лиш мілина.

Єсть отже як видимо якась звязь межи огнистими горами а землетрясенями вже в самих

носить більше як 25.000. — Мінїстер справ внутрішних ґр. Бакеґем заявив, що правительство і підкомітет прийшли до переконаня, що сумнїви, які могли би настати наслїдком помішаня найнизше оподаткованих виборців з робітниками, суть так переважаючі, що в виду того всякі инші взгляди мусять уступити на другий плян. Мінїстер доказував відтак, що теперішний проєкт годить ся зовсїм з засадами дотеперішної орґанїзациї виборчої.

Пос. Праде висказав сумнїв, чи теперішний проєкт знайде в Палатї потрібні дві третини більшости, а коли б так стало ся, то робітники не були би вдоволені з 13 або 26 мандатів. Так само не будуть вдоволені й ті, що платять тепер 5 зр. податку й ті, що будуть платити менше як 5 зр. — Мін. Бакеґем відповів на то, що нїяка кляса оподаткованих не була би вдоволена, коли-б творила окрему курию, а найнизше оподаткований не уважав би то користним для себе, коли-б належав до одної куриї зі всїми управненими нинї до вибору. В нинїшній ординациї виборчій суть дїйстно нерівности і підкомітет старав ся усунути їх розширенєм права виборчого.

Наконець зажадав ще пос. Романчук, щоби подано до відомости хід нарад в підкомітетї. Референт пос. Рутовский відповів на то, що то не можливе, бо наради були довірочні. На тім закінчено засїданє а нинї має ся відбути друге.

Перегляд полїтичний.

На вчерашнім засїданю Палати послів поставив пос. Катрайн іменем комісиї буджетової внесенє, щоби правительство розслїдило справу пожарів в Галичинї, що-до котрих були поставлені пильні внесеня і вставив потрібні кредити. Опісля вела ся дальша дискусия над реформою податковою.

Сполучена нїмецка лївиця поручила своїм членам в комісиї для реформи виборчої, щоби они голосували за переходом до специяльної дебати, але й зазначили, що роблять то в надїї, що дасть ся осягнути значні улїпшеня в проєктї підкомітету.

Тверске земство, котре, як звістно, виступило було свого часу перед царя з жаданем свободи, взялось тепер до опозициї. Нїхто з тверскої шляхти не хоче вступити до земства, а ті, котрих правительство іменувало, поскладали свої мандати. Покликані з инших сторін члени не знають місцевих обставин і не можуть нїчого робити, а крім того не принято їх до шляхотского клюбу.

Сербский президент скупштини Николаєвич подав ся до димісиї з причини, що королева Наталія не хотїла приняти его на авдиенциї, мимо того що принимала Пашича і других радикалів. Зачувати, що королева має незадовго виїхати назад до Франциї.

Новинки.

Львів дня 7 червня 1895.

— **Перенесеня.** Ц. к. Дирекция почт перенесла официяла почтового Авг. Домбровского з Калуша до Львова.

— **Візитациї староств.** Радник двора п. Ів. Ґільд повернув сими днями з візитациї староств в Товмачи і Рогатинї, а віцепрезидент ц. к. Намістництва п. Ів. Лїдль виїхав до Ряшева на візитацию тамошного староства.

— **На погорільців** устроює п. Памістникова ґр. Мария Баденьова народний фестин у Львові. Фестин відбуде ся дня 1 липня в огородї міскім і буде получений з томболею. П. Намістникова оголосила відозву з просьбою о надсиланє грошевих датків або фантів на єї руки в Буску. Також можна присилати дари в натурі, як дріб і домашні звірята, котрі будуть призначені яко виграні на томболи.

— **Доповняючий вибір** одного члена Ради повітової в Бібрцї, з ґрупи більшої посїлости, відбуде ся дня 12 липня с. р.

— **Нову церков** з твердого материялу будують в селї Малнові, мостиского повіта. Дня 30 мая с. р. відбуло ся торжество положеня і посьвященя угольного каменя. Кошти будови сеї церкви, що муруе ся під доглядом архітекта п. Нагірного, обчислено на 21.000 зр. Завдяки заходам і енерґиї місцевого пароха о. Теофіля Глушкевича стане величавий храм на місци старої, бо майже 300-лїтної деревляної церковцї, котра може помістити в собі ледве десяту часть малнівских парохіян.

— **Вовки** появили ся в самбірскім повітї і роблять великі шкоди. Найбільше гнїздить ся їх в лїсах Волї блажівскої.

— **Огнї.** В Добротворі, каменецкого повіта, було послїдними днями два пожари, котрі знищили 26 домів разом з господарскими будинками. Шкода около 23.000 зр. в части обезпечена. — В Ланївцях, борщівского повіта, згоріло 13 загород найзаможнїйших селян; шкода 10.000 зр. в части обезпечена. — В Смугові, жидачівского повіта, погоріло 16 загород. Шкода 8.000 зр. в части обезпечена. Огонь спинила сторожа охотнича з Журавна. — В Гнилицях великих, збаражского повіта, знищив огонь 6 господарских загород. Огонь повстав з неосторожности двох 6-лїтних хлопців, що курили папіроси. — З Бурштина пишуть: Дня 5. червня около год. 9½ вибух огонь зі стодоли міщанина Ридляка і в одній хвили погоріло трех господарів. Шкода виносить кілька тисяч в части обезпечена. Здає ся, що огонь хтось підложив. Сторожа пожарна робила що могла і їй треба завдячити, що огонь дальше не розширив ся.

— **Пожар лїсів.** В Пенсильванїї, в північній Америцї, вибух величезний пожар, що обіймив лїси в околици, де добувають нафту. Кілька місточок цїлковито вигоріло, а й жертви в людях досить значні. Загальну грошеву шкоду обчисляють на мілїони. В північних американьских державах панують від якогось часу такі величезні спеки, що за кілька днїв було 24 осіб пораженних сонїшним ударом.

— **Також крадїж.** Хана Карніоль, замешкала при ул. Жовківскій у Львові, а не жиюча з мужем, обжалувала его о таку крадїж: Чоловік, хотячи їй докучити, влїз до неї в ночи отвертим вікном і украв спячій зі столика цїлу щоку вставлених штучних зубів.

— **Новий прилад до плаваня.** Директор войскової плавальнї у Відни, капітан Клїма винайшов прилад до плаваня, котрий перевисшує всї доси знані подібні винайденя. При помочи Клїмового приладу може кождий, хоч би й не умів нїчого плавати удержати ся на водї, а навіть — як виказали проби, роблені в войсковій плавальни — вправний пливак не годен занурити ся в водї хоч би хотїв. Сей прилад дуже простий: складає ся з двох ґумованих шовкових бальоників, котрі при натягненю наповняють ся воздухом; коли порожні, можна їх носити в кишени. Мінїстерство війни ввело Клїмові прилади в кількох войскових плавальнях в уживанє.

— **Ческо-славяньску етноґрафічну виставу в Празї** відвідало в Зелені сьвята: першого дня 57.300, а другого 36.607, отже за оба днї 93.967 осіб за платними білетами. Від 15-го мая до 3-го червня відвідало виставу — за платними білетами — 222.374 осіб. За такий самий час недавну ювілейну виставу ческу відвідало було 254.873 осіб, отже показуєсь ріжниця о 32.463 осіб, котру часописи ческі приписують непогодї а надїють ся, що в короткім часї тая ріжниця вирівнає ся.

— **Зловив ся.** П. Станислав Ендеман, урядник краєвої Дирекциї скарбу, вернувши передвчера вечером з жоною домів, отворив в

їх проявах. До того ж ще треба й то зважити, що землетрясеня проявляють ся майже в тих самих сторонах, де були колись або й суть ще нинї огнисті гори. І землетрясенє і огнисті гори держать ся великих пасем гір та морского побережа. Але хиба-ж нам думати, що всюди, де лиш проявить ся землетрясенє, єсть вже земля, що так скажемо, і підмінована, що она стоїть на вулканї, котрий скорше чи пізнїйше готов вибухнути? А прецї підчас одного із найбільших землетрясень, лїсбоньского з 1755 р., хоч і як далеко оно засягнуло, не було нїчого о тім чути, щоби де був вибух якого вулькану. Ба, що ще цікавійше: коли на острові Іскія дня 4 марта 1880 р. було землетрясенє і нaробило там страшенної шкоди, огниста гора таки на тім самім острові, Монте Епомео, не дала анї знаку о собі, а землетрясенє обмежилось майже лиш на сам остров, бо навіть дуже докладні прилади до означуваня землетрясень, уставлені може на яких шість миль від сего острова на горі Везувію, не показали нї найменшого руху, анї також Везувій не рушив ся. Се землетрясенє, хоч в найблизшім сусїдстві з огнистими горами, не стояло очевидно в нїякій звязи з тими горами. Подібно має ся річ і з землетрясенями в Грециї. Хоч в грецкій провінциї Фокіс, почавши від 29 липня 1870 р., земля трясла ся майже три роки, а прецї не було нїгде нїякого вибуху вулькану.

До того ще землетрясеня які настають підчас вибуху огнистих гір і час їх прояву не стоять майже в нїякій пропорциї до вибуху огнистих гір. Найстрашнїйший і певно найбільший доси вибух вульканїчний був на острові Кракатау, положенім межи островами Суматрою і Явою, підчас котрого погибло після урядових справоздань 40.000 людий. Вже від 20 мая 1883 р. чи навіть може скорше почав вулькан Кракатау вибухати. Величезний стовп диму і пари та вульканїчного попелу підняв ся був того дня в гору, а капітан нїмецкого корабля воєнного, що случайно перепливав туди того дня, зміряв его і означив висоту докладно на 11.000 метрів. В містї Батавія трясла ся земля, але не дуже сильно і чути було підземний гук. Вулькан почав сипати вульканїчним попелом та викидати бомби з розтопленого каміня. Так тревало аж до дня 26 серпня, коли то почала ся катастрофа. День був погідний і ясний; понад вечер став сипати ся попіл, аж зараз по заходї сонця спостережено на явайскім побережу, що нараз зробила ся нічна пітьма. Роздав ся підземний гук, а море стало так неспокійне, що затопило кілька суден і позаливало недалекі села на побережу. В ночи около 2 год. стало так сипати попелом, що на одним корабли усипало верству на метер високу. Над раном 27 серпня стало трохи яснїйше, але відтак зробила ся знов пітьма, котра тревала 18 годин без перерви. Около 6 год. рано стало море заливати сусїдні береги. Около 10 год. настав страшенний вибух а море доокола острова Кракатау почало страшно бурити ся; зробила ся одна величезна филя, як гора, висока може на 30 метрів і стала котити ся до берегів острова Яви. За хвильку залила їх таки зовсїм, затопивши богато сїл і міст; вода вирвала величезні кусні з берега, забрала цїлі лїси і затопила множество людий. На островах Себасі і Серамі вигинули всї люди. Филя та понесла ся відтак далеко морем і оббігла майже цїлу землю. Гук який було чути від сего вибуху, поніс ся був по так великім просторі як цїла Европа, а воздух від него задрожав на цїлій земли, що далось зміркувати по барометрах на цїлім сьвітї. Щож стало ся в тім часї на острові Кракатау? Остров сей займав ще дня 26 серпня 33 і пів квадратових кільометрів, а на нїм був вулькан високий на 822 метрів з двома кратерами. З одного із тих кратерів почав ся вибух. Дня 28 серпня щезла вже була більша часть острова і запала ся під воду а з неї осталось всего лиш 10 і пів квадратових кільометрів. Сам вулькан розскочив ся як раз по серединї і одна часть его щезла, а друга лишила ся і сторчить ще доси на 800 метрів високо в гору. Там, де давнїйше була земля, там єсть тепер море, глубоке на 200 до 300 метрів. Але не можна сказати, щоби вулькан дїйстно запав ся десь в землю, бо море скрізь поза ним не єсть нїгде глубше, лиш мілче а то внаслїдок того, що тут розсипали ся розірвані части вулькану. Нема отже иншого на то поясненя, лиш таке, що вулькам, внаслїдок великого вибуху зробив ся в серединї порожний; тут дістала ся до огнистої маси вода з моря, котра відтак викликала той страш-

спальни на хвилю вікно, що виходить на улицю. По вечери, коли пп. Ендемани війшли до спальні почули з зачудованем, що зпід ліжка доносить ся голосне храпане. Коли туди заглянули, побачили величезного хлописка, одітого в стару войскову блюзу, що вліз отвертим вікном і сховав ся під ліжко, наміряючи виждати там аж господарі заснуть. Але штука не удала ся, бо він заснув скорше і своім храпанем зрадив ся. Однако в нещастю мав і щасте, бо пробуджений розмовою господарів і зміркувавши, що его відкрили, тою самою дорогою, куди прийшов, в хвили, коли п. Ендеман вийшов до другої комнати по оруже, втік.

Господарство, промисл і торговля.

(Дальше).

Приправи.

6. Мід.

Сирий або т. зв. прісний мід есть в подрібній торговли також важним артикулом торговельним, хоч у нас минае ся его найбільше майже виключно лиш в однїй порі року — перед Різдвом. Сирий мід появляе ся в торговли в двоякім виді: або в плястрах, винятий в рамках з улиів скринкових, або яко мід патока очищений вже з воску. Мід в плястрах продають хиба лиш т. зв. торговлї делїкатесові і его дуже мало розходить ся. Розумів ся, що в такім случаю кожда комірка в плястрі повинна бути залїплена, бо в противнім случаю мід би витїк; длятого самого треба плястри держати в холоднім місци. Мід патоку держить в певній порі року майже кожда корінна торговля. Чистий правдивий мід есть жовтавої барви, властивого собі ароматичного смаку, а коли згустне, то творить крупковату масу. Доброта меду зависить не лиш від тото, з яких ростин его пчоли зібрали (дехто любить н. пр. липовий мід), але також і від способу добуваня его із плястрів. Найлїпший есть мід правдива патока, т. е. мід, котрий із чистих плястрів випливае сам на сонци, відтак мід, добуваний із плястрів т. зв. центрифуґами; гірший есть вже той, котрий витоплюе ся із чистих плястрів, він буває червонавий, а найгірший той, котрий, як то на жаль у нас ще досить часто видить ся, добувае ся в той спосіб, що улиї вибивае ся, а відтак перетоплюванем очищуе ся мід з мухи і воску. Правдивий мід фальшують також дуже часто всїлякими домішками, головно сирупом з бараболяного цукру і мукою. Купець повинен длятого заосмотрювати свій склад, о скілько може, медом з першої руки, від пасїчників, на котрих приготовлюване меду може спустити ся.

Сируп з бараболяного цукру есть жовтавої барви і так само густий як мід, лиш менше солодший від него; в домішцї не можна его розпізнати. Муку, яко домішку в медї пізнати вже по тім, що він есть клейковатий і показуе смуги, а ще лїпше по тім, коли трохи меду розпустить ся в алькоголю. Мід в алькоголю розпускае ся зовсїм, а мука тогди відділяе ся від него і робить мутний осад. Бувае нераз і так, що коли купець спровадить мід, то він зачинае ему киснути, тогди нема вже ради і з такого меду треба зараз робити хиба мід до пития. Причиною того, що мід кисне, есть слїдуюча обставина: Коли пчола заповнить медом комірку, то впускае в него ще капинку мурашкового квасу, а відтак залїплюе комірку; мід тогди не псуе ся. Коли-ж пчоли мали дуже богато поживи і позаповняли ним комірки, але ще їх не позалїплювали, отже й не пододавали до него квасу мурашкового, а мід такий вже підобрано, то він не держить ся довго і кисне. Се треба знати тим, що мають мід на продаж, бо дуже часто бувае так, що купець купивши мід, скидаесь відтак з него і вертае назад.

Ужиток прісного меду есть загально звістний; его уживають до робленя медівників, за приправу до всїляких страв, навіть мяса і риб та їдять самий з хлїбом або солодять ним (так н. пр. в декотрих сторонах в Росиї) каву.

Овочі.

До сего рода товарів належать майже виключно овочі, що ростуть в полудневих краях. Декотрі з наших овочів, можуть служити хиба лиш за домішку або що так скажемо за суроґат дотичних родів полудневих овочів. А однакож не дасть ся заперечити, що й наші овочі мали би у нас в торговли велике значіне, коли-б з одної сторони наше садівництво стояло висше, а з другої, коли-б наші консументи більше вдоволяли ся продуктами краевими та не були так перебирчиві і в закупні не так дуже оглядали ся на вишукані смаки як радше на здорову поживу. Кождий признасть, що н. пр. наші сливки суть під певним взглядом смачнїйші як угорскі, а мимо того понит за угорскими особливо сушеними есть далеко більший. Давнїйше становили у нас сушеницї важний артикул торговельний; нинї стратили они у нас значіне, бо з одної сторони і садівництво у нас підупало, а з другої навіть і біднїйші люди залишають давний спосіб готовленя страв і шукають за товаром заграничним. З овочів, якими торгуе торговля корінна суть найважнїйші: розинки, мікдали, фіґи, цитрини і помаранчі, дактилї, ріжки, каштани, оріхи і сливки.

1. Розинки.

Розинками називаемо засушені ягоди винограду. Не всї роди винограду надають ся до робленя розинків; найбільше догідні до того ті роди, що родять мясисті ягоди, в котрих богато цукру. Назва „розинки“ пішла від латиньского слова racemus (рацемус), що значить „грозно“; від того утворилось француске слово raisin (ресен), а з того знов подібні назви у инших народів і у нас.

Роди розинків і їх продукция. Розрізняемо три головні роди розинків: 1) Розинки султаньскі, найлїпші, дуже солодкі, без зерен ясно-жовті, середної величини. Они походять з Малої Азиї, звідки вивозять ся головно з міста Смірни (звідси й назва „смірненьскі розинки“, або „смірненьски цибеби“. — 2) Елеми суть також смірненьскими розинками, але перебрані і очищені з хвостиків; они бувають в двое й в трое так великі як султаньскі, а найбільші з них називають ся з італїяньска „цибебами“. Від султаньских різнять ся тим, що мають в собі зерна. У нас називають їх просто „великими розинками з кістками“. — 3) Коринти суть то малі розинки, що роблять ся з винограду, котрий родить ягоди без зерна, а котрий первістно ріс коло міста Коринту в Греции, тепер же росте вже скрізь по цілій Грециї, в найлїпшім родї на островах Занте, Ітака і Кефальонія. Ягоди того винограду суть темно-пурпурові, а розинки з них майже аж чорні, дуже солодкі і мясисті. — Менше появляють ся в торговли іспаньскі розинки, або т. зв. столові, темно-сині, подовгасті, великі, з зернами, котрі засушують ся на сонци цілими грознами і подають ся на стіл просто яко овоч до їдженя.

Продукция розинків опирае ся головно на сушеню їх на сонци. Коли ягоди винограду зовсїм дозріють, зривае ся цілї грозна і вішае ся їх на ліскаx або мотузках і сушить ся до сонця. Відтак обривае ся ягоди мітлами, зсипае ся їх в коробку і убивае ся добре. Тим способом роблять ся звичайно султаньскі розинки. Иноді підрізуе ся грозна і сушить ся їх таки на пни. Такий товар есть найлїпший. Лїпші сорти розинків ще вибирае ся і очищуе ся їх з хвостиків та галузок. Найнечистїйше прилагоджують ся коринти. Зірвані грозна сушить ся або на земли або на ослячім та кіньскім гною, котрий розстелюе ся широкою верствою на земли, а то длятово, щоби він за дня добре огрів ся і держав тепло через ніч. Розкинені на нім грозна висихають при догідній погодї в 12 до 14 днїв; відтак обривае ся з них ягоди і сипле ся у великі паки, де ще добре утолочуе ся ногами або сипле ся в шкіряні міхи і везе ся до міста, де суть склади і там на складї пересипуе ся в муровані комори і добре утолочуе ся, так, що они творять майже одну масу. Розумів ся, що при такім способі прилагоджуваня мусять бути такі розинки дуже нечисті, повні не лиш корінців, але й всїлякої нечистоти, гною, волося, камінцїв і т. д. Розинки, особливо же коринти треба перед ужитем перебрати і добре сполокати.

Телеграми.

Відень 7 червня. З Угорщини наспіли вісти о великих повенях в наслїдок хмаролому. В Пятицерквах виховзнув ся поїзд желїзничий і розбило ся 15 ваґонів.

Штутґард 7 червня. В наслїдок великої зливи настала в околици Балїнґен велика повінь, підчас котрої згинуло 41 людий. Повінь наробила величезної шкоди.

Петербург 7 червня. Міністер війни Ванновский занедужав.

Надіслане.

Готель Вікторія (J. Voise)
Львів, улиця Гетманьска побіч пл. Марияцкое
найдогіднїйше спокійне центральне положені.
Комнати з постелю від 80 кр. 13

За редакцию відповідае: Адам Креховецкий.

ний послідний вибух і розсадила цілу гору і остров.

Вибух вулькана Кракатау належить безперечно до найсильнїйших, які коли небудь були, а мимо того землетрясене від него було слабе, навіть в сторонах, що були близько него. Землетрясене тут не наробило нїгде нїякої шкоди. З того отже виходить, що сама вульканічна сила не може бути тою, котра викликуе великі землетрясеня, хоч безперечно і від вульканічних вибухів земля потрохи трясе ся. З того виходить дальше, що мусимо конче розрізняти такі землетрясеня, що походять від вибухів в вульканїчних і такі, котрі мають свою причину в чімсь иншім, як то пізнїйше побачимо, в будові землї, або иншими словами, що суть два роди землетрясень: вульканічні і тектонїчні.

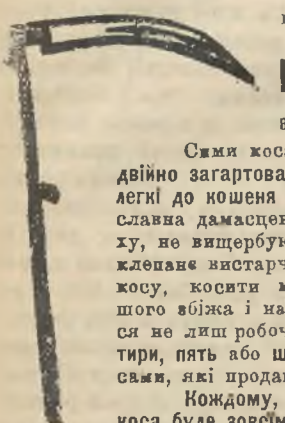
При сїй нагоді мусимо звернути увагу ще на одну річ. Від многих вже лїт шибае собою по ґазетах т. зв. теория Фальба о критичних днях, т. е таких, в котрих мусить конче десь настати або землетрясене або вибух вулькану, або бодай велика буря. Фальб опирае свій здогад на давній науцї, після котрої в глубині землї і то вже десь не дуже далеко від еї поверхні есть, скажім так, огнисто-плинне ядро землї, розтоплена маса землї. Сонце й місяць мають вплив на ту масу, тягнуть еї ід собі то слабше, то сильнїйше і тим способом викликують бурі або землетрясеня. Коли-б так дійстно мало бути, то нам би критичну пору треба числити не на днї, але хиба вже на години і мінути. З повисших примірів видимо, що нема майже дня, в котрім не було би якого землетрясеня або якого вибуху вулькану. Фокійске землетрясене тревало майже цїлих три роки, сильних ударів було за той час яких 300 до 320 а слабших, навіть що три секунди одно або аж 29.000 на день, як не ту, то там. Як би хтось хотїв почислити всї ті землетрясеня, що відбувають ся в деяких сторонах, то ему би певно забракло днїв в роцї, було би отже більше днїв критичних, як некритичних, а для сторін, де нїколи не бувають трясеня, знайшлись би також критичні дни, бо як видимо, землетрясеня несуть ся дуже далеко від своїх осередків. А нехайби й так, нехайби й були критичні дни, длячого би в тих днях сонце і місяць мали тягнути ту розтоплену масу землї як-раз лиш в тих місцях де близько суть гори і моря? З другої же сторони трудно і то припустити, щоби та розтоплена маса сиділа в земли так, як зісхле зерно в оріховій лупинї та калатала об него і тим способом викликувала землетрясеня. З другої же сторони трудно також припустити, щоби та розтоплена маса, котра яко лява показуе ся в огнистих горах сягала дійстно аж до самого осередка землї. Новійші досьвіди і спостереженя, показують, як то побачимо, зовсїм инакше.

(Конець буде.)

І Н С Е Р А Т И.

Е. ПАТРАХ в Стрию (в Галичинї)

давнїйше **Л. І. Патрах**

по смерти брата обiймивши торговлю полагоджую всї справи.

Коси з маркою сїчкарня

в англїйскої срiбної стали (Silver-Steel)

Сими косами надзвичайно легко косити. Они по двiйно загартовані рiжуть остро, остають ся довго острими легкi до кошеня i такi гнучкi, як найлучша, на весь сьвіт славна дамасценска сталь. Они перетинають зелїзну бляху, не вищербуючи ся i лиш дуже мало нищать ся. Одно клепане вистарчуе на кiлька днiв. А виостривши раз таку косу, косити можна нею 120 до 150 крокiв i найгустїйшого збiжа i найтвердшої гiрскої трави, чим ощадить ся не лиш робочий час, но i плата за кошене, i то о чотири, пять або шiсть разiв в порiвнаню з звичайними косами, якi продають ся торговцями.

Кождому, хто купить мою косу, заручаю, що кожда коса буде зовсїм така, як тут описано. Єсли коса не буде так добре косити, як я обiцюю, то в противнім разї перемінюю косу 5—6 р.

Мої коси суть так за широкi, якi потрiбнi в нашім краю i так за довгi, яких хто потребуе, i то по слїдуючій цїнї.

Довг. цїл к.	62	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115	цтм.
Цїна 1 кос.	1·00	1·05	1·10	1·20	1·30	1·40	1·50	1·60	1·70	1·80	1·90	2·00	зр.
На 5 клґ. іде	14	13	11	10	9	8	8	7	6	6	5	5	кос

Марморовий камінь до остреня коси.

Довгота стм.	18	21	22	25	в кінци звичайнї бруски мармор.
Цїна за штуку кр.	30	35	38	40	16 кр.

Бабка з молотком злр. 20 кр.

Посилка найблившою почтою лише за готівку або послїплатою.

При замовленю найменше 10 кiс приймае на себе половину посилки, а при замовленю 20 кiс цїлу. 50

Бляти для ткачiв по найдешевших цїнах.

ANTICOHOL одиноке певно скуточне средство навiть **при неустаючiм налозї до пития** дае ся легко i без смаку ужити **з як найлучшим успiхом**. За нешкiдливiсть ґарантуе ся. Письма в подякою стоять до диспозициї. Пуделко равом в поученем 3 зр. = 6 марок, 1 бiльше пуделко для хорих довшi лїта 5 зр. = 10 марок. За попереднии присланем готiвки посилка franco.

Правдивий дiстати мож лиш в: **Salvator-'Apotheke, Gross-Becskerek, Nr. 35 Öst.-Ung.** 33

Інсерати

(„оповiщеня приватнi") як для „Народної Часописи" так також для „Ґазету Львiвскої" принимае лиш „Бюро Дневникiв" **ЛЮДВИКА ПЛЬОНА**, при улици Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция мiсцева тих ґазет.

Бюро оголошень і дневникiв

приймае

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневникiв

по цїнах ориґiнальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львiвскої i „Przegląd-y"

може лише се бюро анонси приймати.

Бюро дневникiв i оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львовi

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймае

абонамент на всї дневники

по цїнах ориґiнальних.

ВІДЕНЬСКА ФАБРИКА АМАЛІЇ

поручае

найновiйше патентоване начинє кухонне з внї ґальванїчно нiкльоване, у внутрi повлечене чистою i дуже тревалою емалїєю.

До набутя у Івана Шумана у Львовi

площа Бернардиньска i у всїх бiльших торговлях зелїза.

С. Кельсен у Вiдни

поручае

Кльосети з переливом води i без того. — Рури кльосетовi. — Каналовi насади з патентовим замкненем. — Збiрники на воду. — Комплетнi уряджeня купелевi. — Вентiлятори. — Прибори до водотягiв, як також рури ляні i кованi. — Помпи, фонтани i всякi арматури.

Заступники для ГАЛИЧИНИ i БУКОВИНИ

Львiв ГАМЕЛЬ i ФАЙҐЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане висилає ся катальоґи.

З друкарнї В. Лозинського під зарядом В. І. Вебера.